

**LIETUVOS RESPUBLIKOS AUTORIŲ TEISIŲ IR GRETUTINIŲ TEISIŲ ĮSTATYMO NR. VIII-1185 20 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTO NR. XVP-197 DERINIMO PAŽYMA**

Eil. Nr.	Institucijos pavadinimas, rašto data ir numeris	Pastabos ir pasiūlymai	Pastabų ir pasiūlymų įvertinimas
1.	Asociacija LATGA, Lietuvos gretutinių teisių asociacija (AGATA), Audiovizualinių kūrinių autorių teisių asociacija (AVAKA) 2025-05-02 Nr. 007/2025	Lietuvos kultūros tarybos (toliau – LTK) atliktas Autorių teisių ir gretutinių teisių programos (toliau – Programa) efektyvumo tyrimas patvirtino, kad dalis resursų naudojama netikslingai, neefektyviai, pvz., daugiausia lėšų (~800 tūkst. Eur) skirta įvairioms skaitmeninėms platformoms, tačiau dalis projektų rezultatų net nėra viešai prieinami, “yra platformų, kurios funkcionuoja kaip plakatas” (citata iš Kultūros tarybos tyrimo pristatymo 2025-03-18).	Neatsižvelgta LKT tyrimo duomenys rodo, kad tik 2 iš 27 platformų (7,4 %) gali būti laikomos nefunkcionaliomis, o didžioji dauguma platformų veikia tinkamai. Programos finansuojama veikla „Sklandos skaitmeninių platformų vystymas“ pasiteisino ir atitiko Programos tikslą. Legalus, greitas ir patogus prieinamumas prie kultūrinio turinio yra esminė sąlyga efektyviai autorių teisių apsaugai, nes skatina vartotojus rinktis oficialius šaltinius vietoje nelegalių alternatyvų. Todėl šios Programos finansuojamos veiklos tęstinumas yra pagrįstas ir tikslingas.
		- Skeptiškai įvertinta ir daug kitų Programos aspektų – sporadiškas tyrimų finansavimas (6 tyrimai apie piratavimą, kurie niekaip neišsprendė autorių teisių apsaugos problemų, nesustiprino teisių apsaugos), nepasiteisinęs auditorijų segmentavimas (teisėsaugos pareigūnų, DI, mokslo įstaigų ir startuolių), per didelis finansuojamų veiklų sąrašas ir kt.	Iš dalies atsižvelgta Pastaba teikiama ne dėl Nutarimo projekto, tačiau dėl Programos turinio. Tuo tikslu, Programa yra nuolat peržiūrima ir atnaujinama, siekiant prisitaikyti prie besikeičiančių sektoriaus poreikių, aktualijų ir išvengti pasenusių ar neefektyvių veiklų finansavimo. Kultūros ministerija, reaguodama į besikeičiančią situaciją bei besivystančias technologijas ir siekdama užtikrinti Programos aktualumą bei kokybę, reguliariai koreguoja finansavimo sąlygas ir vertinimo kriterijus, į šį procesą įtraukdama įvairių sričių socialinius partnerius. 2024 m. sudaryta nauja darbo grupė Programai atnaujinti, jos sudėtyje – nuo kolektyvinio administravimo organizacijų (toliau – KAO) iki vizualiųjų menų, muzikos, leidybos, kino ir kitų sričių atstovų. Tai dar kartą patvirtina, kad į išsakytus pasiūlymus ir išvadas, taip pat ir į atlikto tyrimo rezultatus, yra reaguojama konstruktyviai. Tyrimas parodė, kad Programą reikia tobulinti, o ne naikinti – šis procesas ir vyksta, grįstas faktais, dalyvaujant visiems svarbiausiems kūrybinių sektorių atstovams. 2025 m. gegužės 21 d. darbo grupės susitikimo metu, Kultūros ministerija pristatė atnaujintą finansuojamų veiklų sąrašą, kurį, atsižvelgdama į KAO pastabas, susiaurino iki 6 finansuojamų veiklų, taip pat išsprendė klausimą dėl auditorijų segmentavimo, plačiai pagal auditorijas skirstomas veiklas

			<p>siaurinant į vieną bendrą veiklą. Tokia atvira ir įtrauki praktika leidžia formuoti subalansuotą Programos turinį, atliepanti skirtingų kūrėjų ir institucijų poreikius. Kritika, esą kai kurie tyrimai, pvz., apie piratavimą, „nepasiteisino“, yra nepagrįsta – nebuvo pateikti nei konkretūs vertinimo kriterijai, nei duomenys, pagrindžiantys tokį teiginį. Tyrimų paskirtis – ne tiesiogiai išspręsti problemą, o ją įvertinti, identifikuoti tendencijas ir padėti pagrįsti tolesnius sprendimus.</p>
	17 iš 23 edukacinių projektų įgyvendinti bendradarbiaujant su KAO, tad akivaizdu, jog visuomenės ir kūrėjų švietimui, edukavimui didžiausią potencialą, būtinas specifines žinias ir įgūdžius turi KAO. Nevyriausybiniis sektorius nėra pajėgus efektyviai įgyvendinti tokius projektus be KAO dalyvavimo.	<p>Iš dalies atsižvelgta</p> <p>Teiginys, kad nevyriausybiniis sektorius nėra pajėgus efektyviai įgyvendinti edukacinių projektų be KAO dalyvavimo, nėra pagrįstas objektyviais duomenimis. Priešingai – tyrimas rodo, kad aktyviausiai ir sėkmingiausiai Programoje dalyvauja viešosios įstaigos, atstovaujančios įvairioms kultūros sritims. Šios organizacijos pateikia daugiausia paraiškų, pasižymi aukštu sėkmės rodikliu ir pritraukia didžiausią dalį finansavimo.</p> <p>Kitas svarbus segmentas – verslo subjektai, tokie kaip kino įmonės ar leidyklos, kurie taip pat aktyviai dalyvauja Programoje. Programos lėšomis aktyviai naudojosi ir biudžetinės įstaigos, ypač bibliotekos (80 proc. šios kategorijos), aukštosios mokyklos – Vilniaus universitetas, LMTA, Vilniaus kolegija, kurios įgyvendino projektus tyrimų, konferencijų ir kūrybinių dirbtuvių srityse.</p> <p>KAO indėlis yra vertingas, tačiau jų dalyvavimas turėtų būti laikomas papildoma, o ne būtina sąlyga efektyviam edukacinių projektų įgyvendinimui. Kultūros ministerija, atsižvelgdama į KAO pastabas, atnaujinamame finansuojamų veiklų projekte numatė būtiną sąlygą vykdant edukacijos projektus bendradarbiauti su partneriais, įskaitant KAO. KAO pagrindinė funkcija – kolektyvinis teisių administravimas, o švietimo ir sąmoningumo didinimas yra tik viena iš galimų papildomų veiklų. Todėl tikslinga skatinti platų, įtraukiantį Programos dalyvių spektrą, o ne siaurinti edukacinių iniciatyvų spektrą. Stiprinti nevyriausybinių organizacijų vaidmenį bei jų potencialą, įgyvendinti ilgalaikes, tvarią grąžą kuriančias iniciatyvas – visos šios priemonės numatytos Vyriausybės programoje.</p>	
	Programa dėl nepakankamo jos efektyvumo buvo kasmet koreguojama. Nuo 2024 m. gegužės Kultūros ministerija vėl telkė darbo grupes ir pasitarimus,	<p>Neatsižvelgta</p>	

		<p>juose srities ekspertai pakartotinai akcentavo būtinybę peržiūrėti programą iš esmės. Nepaisant visų šių pastangų - 2025 m. finansavimo konkursas (549 tūkst. Eur) vėl vyks be pakeitimų (t. y. dalį lėšų skiriant mažareikšmiams, mėgėjiškiems, autorių teisių apsaugai esminės reikšmės neturintiems projektams).</p>	<p>Teiginys, kad Programa kasmet koreguojama dėl jos neefektyvumo, yra klaidinantis. Programa tobulinama nuosekliai, siekiant prisitaikyti prie kintančios aplinkos – dirbtinio intelekto ar turinio skaitmenizavimo iššūkių. Šiuo atveju koregavimas reiškia atsakingą autorių teisių ir gretutinių teisių politikos formavimą. Kultūros ministerija 2024 m. sudarė naują darbo grupę Programos finansavimo sąlygoms atnaujinti, į ją įtraukdama įvairių sektorių ekspertus. Tai rodo, kad į besikeičiančią situaciją reaguojama konstruktyviai ir sistemingai.</p> <p>Teiginys, kad finansavimas skiriamas „mėgėjiškiems“ ar „mažareikšmiams“ projektams remiasi subjektyvia nuomone, o ne faktiniais duomenimis. Priešingai – LKT tyrimo duomenys rodo, kad finansuojami projektai yra tęstiniai, orientuoti į ilgalaikį naudojimą ir kuriantys išliekamąją vertę. Tarp jų – Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos projektas „Skaitmeninio ir suskaitmeninto turinio ženklinimas“, Lietuvos muzikos informacijos centro projektas „Natų ir įrašų platforma „Music Lithuania“, Vilniaus universiteto 2022 m. išleistas Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo komentaras, Meno avilio projektai „Meno teisės, mano pareigos!“ (MEMA) ir „Sinemateka“, Lietuvos fotomenininkų sąjungos projektas dėl archyvo ir duomenų bazės kūrimo, Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešosios bibliotekos mokymai bibliotekininkams „Bibliotekos – autorystės ambasados“ ir kiti. Dalis šių projektų įvardijami Europos Sąjungos Intelektinės nuosavybės tarnybos ESINT metinėse ataskaitose kaip gerosios praktikos pavyzdžiai. Programa taip pat įgalino parengti vadovėlius bei akademinius komentarus, skirtus plačiajai auditorijai ir gilinančius žinias apie autorių teises. Minėti projektai ne tik atspindi tęstinumą, bet ir realiai prisideda prie teisių apsaugos stiprinimo. Todėl pagrįstai laikoma, kad Programą reikia ne naikinti, o toliau kryptingai atnaujinti – taip, kaip tai jau yra daroma.</p>
		<p>Kultūros ministerijos darbo grupė (sudaryta ankstesnės politinės vadovybės ir atnaujinta esamosios) neturi galimybės efektyviai dirbti dėl nepagrįstai plačios sudėties, kuri nesuderinama su siaura ir sudėtinga klausimo specifiška. Dauguma darbo grupės narių nėra pažįstami su klausimo problematika, neturi sisteminiams sprendimams būtinų praktinių autorių teisių apsaugos kompetencijų, todėl darbas neefektyvus ir nerezultatyvus.</p>	<p>Neatsižvelgta</p> <p>Kultūros ministerija, tęsdama skaidrumo bei bendradarbiavimo su socialiniais partneriais praktiką, 2024 m. rugsėjo 11 d. sudarė darbo grupę Programos finansavimo sąlygoms atnaujinti. Atsižvelgdama į darbo grupės narių pasiūlymus, 2025 m. kovo 20 d. ministerija išplėtė grupės sudėtį, įtraukdama įvairių sričių – muzikos, vizualiojo meno, kino, leidybos, fotografijos ir kt. –</p>

		<p>Kadangi tikslas iš esmės peržiūrėti Programą po daugybės diskusijų liko nepasiektas, Programos korekcijos ir peržiūrėjimai vis nepasiteisina, tikslinga būtų ieškoti sprendimų alternatyviomis priemonėmis (viena iš galimybių – Projekto įgyvendinimas).</p>	<p>profesionalus. Išplėstos sudėties grupė jau susitiko keturis kartus, posėdžiuose svarstė Programos finansuotinių veiklų aprašą bei vertinimo kriterijus. Susitikimų metu nariai teikė konstruktyvias pastabas tiek žodžiu, tiek raštu. Atsižvelgdama į darbo grupės narių, įskaitant KAO pastabas, Kultūros ministerija atnaujino Programos finansuojamas veiklas, susiaurino finansuojamų veiklų sąrašą ir atsižvelgė į pastabą dėl auditorijos segmentavimo (žr. antrosios pastabos ir pasiūlymų įvertinimą).</p> <p>Dauguma darbo grupės narių yra tiesiogiai susiję su Programos įgyvendinimu – jie yra teikę paraiškas, gavę finansavimą ir įgyvendinę projektus, todėl turi praktinių žinių apie veikiančias finansavimo sąlygas, iššūkius ir sektoriaus poreikius. Teiginiai, kad darbo grupės sudėtis nesuderinama su klausimo specifika ar kad nariai neturi kompetencijų, nėra pagrįsti jokiais objektyviais kriterijais ar įrodymais. Nenurodoma nei kokia konkreti kompetencija laikytina būtina, nei kodėl dabartinė sudėtis jos neva neatitinka.</p> <p>Priešingai, darbo grupės veikla rodo, kad Programos korekcijos yra nuoseklios, kryptingos, skaidrios ir vykdomos įtraukiant visas suinteresuotas šalis.</p>
		<p>Kartu apgailestaujame, kad Projekto derinimo dokumentuose liko neįvertintas LRTK įdirbis ir potencialas tiesioginėje kovoje su piratavimu, stiprinant pajėgumus ir įgyvendinant vis efektyvesnes priemones neteisėtoms prieigoms blokuoti bei užkardyti. Papildomas Projekte numatytas finansavimas sudarytų sąlygas padidinti itin pasiteisinusios antipiratinės veiklos pajėgumus ir iš esmės stiprintų autorių teisių apsaugą.</p>	<p>Neatsižvelgta</p> <p>Kultūros ministerija vertina Lietuvos radijo ir televizijos komisijos (LRTK) vykdomas veiklas kovoje su piratavimu bei jos sukauptą patirtį taikant blokavimo priemonę. Tačiau Autorių teisių apsauga sudaro sudėtingą ir tarpusavyje glaudžiai susijusią sistemą, pasižyminčią kompleksiskumu. Greta teisių gynimo priemonių, tokių, kaip blokavimas, svarbią vietą užima visuomenės švietimas, visuomenės sąmoningumo didinimas apie (ne)legalaus turinio naudojimą, taip pat autorių teisinis, technologinis ir finansinis raštingumas. Šie aspektai yra neatsiejama autorių teisių apsaugos sistemos dalis, ką patvirtina tiek Pasaulinės intelektinės nuosavybės organizacijos (WIPO), tiek Europos Sąjungos intelektinės nuosavybės tarnybos (EUIPO) strateginės veiklos kryptys. 2024 m. atliktas tyrimas dėl nelegalaus turinio vartojimo Lietuvoje parodė, kad svetainių blokavimas nėra iki galo efektyvus, o taikant nelegalaus internetinio turinio blokavimo išvengimo būdus pvz. DNS nustatymų keitimą, „Tor“ naršyklės, VPN paslaugą šias svetaines ir toliau įmanoma pasiekti vartotojams. Tyrimas parodė, kad dešimtadalis visų naudojusių</p>

			<p>nelegalų turinį per pastaruosius metus yra keitę DNS nustatymus ar naudoję DNS teikėjus arba kitas atblokovimo priemones, kad prisijungtų prie nelegalaus blokuojamo turinio ar naudojosi VPN paslauga. Tad sutelkti visą autorių teisių apsaugą kovojant su autorių teisių pažeidimas nėra tikslinga. Siekiant tvarios ir efektyvios autorių teisių apsaugos, būtina investuoti į visuomenės švietimą ir sąmoningumo didinimą, kad neteisėtas turinio naudojimas būtų vertinamas kaip netoleruotinas. Švietimas ir ilgalaikis elgsenos pokytis yra būtinos sąlygos sėkmingai autorių teisių apsaugos politikai įgyvendinti.</p>
--	--	--	---